

Psalmus

sicut ipa dicta sua: ut cum ea dicemus: q̄ iam noueratis: tamē q̄ ex illis locis eruebanſ que obscura videbant: tanq̄ noua ſi eret ipsa cognitio. Nūquid non noueratis fratres: q̄ in ecclesia dei tolerādi ſunt ma- li: t ſcismata nō ſunt facienda? Nūquid nō iam ſciebat: q̄ intra illa retia que capiuit bonos t malos pifces: pdurandi eſt vſq; ad littus: nec retia rumpenda ſunt: quia in littore ſepabunt boni ad vasa: t mali pifci enſ? Jam iſta noueratis: versus autē iſtos psalmi hui⁹ nō intelligebatis. Expositū eſt qđ non intelligebatis: t innouatū eſt quod noueratis.

**Explicit Tractatus de p̄s. CXXXVIII.
Incipit Tractatus de p̄s. CXXXIX.**

Prefatio.

Tuſſerit dñi fratres: t in iſis domi- nus omniū vt iſtū psalmū afferā ad vos intelligendū: quātū domi- n⁹ donat. Adiuuet oīonib⁹ veftris: vt ea di- cam que oportet me dicere: et vos audire: vt omnib⁹ nobis vtilis ſit ſermo diuinus. Non em⁹ omnib⁹ vtilis eſt: q̄ nō eſt omniū fides. Fides autē ſic eſt i anima vt radix bo- na que pluviā in fructū ducit: pſidia vō et error diabolic⁹: t cupiditas mala radix om- niū malorū: ſicut radix spinarū etiā dulcem pluviā ad punctiōes couertit. Quid habet psalmus iſte credo cuž cantareſ aduertiffe vos: Q̄ ſi cōquerit t gemit: t deo prece ſu- dit: inter malos cōſtitutū corp⁹ christi. Et⁹ em⁹ vox eſt in omni tali p̄phetia tanq̄ illius inopis: id eſt egētis: nodum ſatiati eſurien- tis t ſatiēti iuſticiā: cui quedā ſaturitas p- miffa in fine ſeruatur. Interim hic nunc ſi- tiat t eſuriat: t gemat t pulset t querat: pe- grinationis illecebris non delectet: Nō pu- let patriā ſeculū: viſi vt liberareſ christ⁹ ad- uenit: q̄ christus caput noſtrū eſſe voluit: caput ſc̄i cuiuſdā corporis. Nō em⁹ poſt dici caput: vbi corp⁹ nullū eſt cui ſit caput. Proinde ſi caput christus: t alicui⁹ corporis caput eſt christus: corp⁹ illius capitis ſan- cta ecclēſia eſt: in cui⁹ nos mēbris ſumus ſi caput noſtrū diligim⁹. Audiam⁹ ergo vo- ces corporis christi: hoc eſt noſtras ſi ſumus in christi corpore: q̄ quiſq̄ ſibi nō fuerit: in eis eſt intra quos illud corp⁹ gemit. Proinde aut in illo corpore eris vt gemas inter malos: aut non eris in illo corpore: t in eis eris inter quos malos gemit corpus quod gemit int̄ malos: aut mēbrū christi: aut ho- ſis corporis xp̄i. Nec iſi iuici et aduersarij

CXXXIX.

corporis christi vno modo intelligunt: aut vno modo agunt. Cleriſelliſ eſt eſi qui i eis regnat: et qui eis vniq̄ tanq̄ vasis ſuis. Ceterū multi ab illo liberātur: et in corpus christi trāſeūt: t qui ſint: t quid futuri ſint: nouit ille qui illos redemit ſanguine ſuo ne- ſcītes. Sunt autē quidā pſeueraṭes in ma- licia ſua: ad christi corp⁹ nō ptiñētes: t ipsi noti ei vtiq; cui nibil ignotum eſt. Interim illi qui iam cōpaginati ſunt cu mēbris eius nondū habentes reſurrectionē futurā: in q̄ perit omnis gemit⁹: t laus ſuccedit: in qua omnis tribulatio moriet⁹: t erit ſine fine ex- ultatio: nondū ergo habētes hoc in re: ſed tñ tenentes in ſpe: gemit⁹ ex deſiderio quo- dam: t orant ſe liberari ab omnibus malis inter quos neceſſe ē viuere t bonis. Nō. n. ſepatio iam cuiq; tutā eſt. Illius em⁹ eſt ſe- pagio: qui nō nouit errare. Quid eſt q̄ non nouit errare? Ut nec malū traſciat ad ter- ram: nec bonū ad ſinistrā. Nos autem in hac vita diſſicile eſt vt noſipſos nouerim⁹: quāto minus debem⁹ de quoq; pproperā ferre ſententiā. Quia ſi hodie malū noui- mus: cras qualis futur⁹ ſit ignoramus. Et forte quē veheſtēr odimus frater noster eſt t neſcimus. Securi ergo odimus in ma- lis maliciā: t diligimus naturam: vt quod ibi fecit deus amemus: quod ibi fecit ipſe homo oderimus. Fecit em⁹ deus ipm homi- nē: fecit autē homo peccatum. Bilige quod fecit deus: odi quod fecit homo. Sic enim pſequerit quod fecit homo: vt liberetur qđ fecit deus.

In fine psalmus ipſi David.

Finem non intendaſ alii: q̄ ſibi ab apostolo preſtitū eſt. Finis enim legiſ christus ad iuſticiā omni cre- denti. Ergo cum audis psalmū dicere: in fi- nem: corda couertant ad christum. Tanq̄ em⁹ prece psalmi: eſt titul⁹ psalmi: veluti di- cens: Ecce vent⁹: t inde dictur⁹ ſum: de chri- ſto cantatur⁹. Nam t ipi David: nō intelli- go: niſi ipm qui factus eſt ex ſemie David ſi carnem. Interim ppter genus cōgruit nomē: Gen⁹ carnale David: genus ſpiri- tuale ſupra David: t nō ſolū ante David: ſed ante Abraā: Nec ante Abraā tñ: ſi affi Adam: nec ante Adā tñ: ſed ante celum t terram: ante omnes angelos: ante oēs po- testates et virtutes: ante omnia viſibilia et inuifiſiliā. Quare: Quia vt hec eſſent: oia per ipm facta ſunt: t ſine ipo factū eſt nibil. Ergo q̄ ex ſemie David nō ſi diuinitatē

Psalms

qua creator est ipius David: sed carnes David dignatus est vocari in propria: in ipsum finem intende: quod igitur David canitur psalmus: et corporis eius vocem audi: et esto in corpe eius. Vox quam audisti tua fiat: et ora et dic quod sequit.

Expositio psalmi.

Exime me domine ab homine maligno. Non ab uno: sed ab ipso genere: nec a vasis tuis: sed ab ipso principe: id est ab ipso diabolo. Quare enim ab homine: si a diabolo: Quia et ipse in figura hominis dictus est. Venit inimicus homo: et superseminavit zizania. Et cum dixissent fui ad patrem familias: Domine bonum seminasti: unde apparuerunt zizania: respondesti: Inimicus homo fecit. Ab isto ergo homine maligno ora quamcumque potes ut libereris: Quia non est tibi collectatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus principes et potestates: et rectores mundi tenebrarum harum: id est rectores peccatorum: quod quidem et nos sumus. Nam audiimus te vocem apostoli: Fueritis aliqui tenebre: nunc autem lux in domino. Nam ergo lux facti: non in nobis: sed in domino: oremus non tamen in tenebris: id est in peccatoribus: quod adhuc diabolus possidet: sed tamen in ipso principem eorum diabolum: qui operatur in filiis dissidetie. **A**viro in iustitia erue me. Hoc est ab homine maligno: quod est a viro iniusto. Malignum enim loquutus: quod iniustus: ne forte aliquem iniustum bonum esse putas. Sunt enim multi iniusti quod non nocentes: non sunt sceleris: non sunt asperii: non sunt presequentes et pressuras hominibus facientes: sed tamen inde iniusti: quod alio quodammodo luxuriosi: ebriosi: voluptatibus dedit. Quod nulli nocet: quod sibi non parcet: Innocens enim ille est quod non nocet: non agit quod sibi nocet. Tibi autem quod potest non nocere quod sibi nocet: Sed respodes. In quo mihi nocet: Non enim inuitat rem meam: aut appetit salutem meam. Luxuria sua pascit: suis voluptatibus delectatur. Sed si inquinatos habet voluntates: ipse inquit natura: mihi quod pertinet cui molestus non est: Nocet tibi saltem vel exemplo: quod vivit tecum: et ad quod agit in uitatu. Non enim cum videt forte in illis cordibus prosperari: duceris talis delectatione factorum: Et si non presentis: saltem inuenisti quod expugnes: Quod igitur tibi non nocebat quod laboras vincere quod fecisti corde tuo. Malignus est ergo omnis iniustus: et ne cesset est noxius sit: siue sic blandus: siue siue secessor. Quisquis in illis incurrit: quisquis laqueis ei fuerit captus: inueniet quod sit noxius:

alia lfa.
reperi
tmalo

CXXXIX

quod putabat leue. Etenim freres et spinae non permaneunt in radicibus. Erue spinas de fratre: correcta radices ipsorum: et vide si sentis dolorem: tamen illud vestrum dolorem senti in superficie de illa radice processit. Itaque non vobis placeat boles quasi lenes et blandi: amatores tamen carnalium voluntatum: et inquinatarum cupiditatum sectatores non vobis placeant: et si adhuc videntur lenes: radices spinarum sunt. Nam talibus factis per luxuriam plerique effundunt quod habebant. Et quod querunt implere quod effuderunt: Nunquam quod iam parcerunt rapinis et cogitationibus fraudum omni generi malignitatis exquerendae: Nam vides malum hominem quem putabas ante lenem: quoniam illum videbas inebriatum: bonum erat. Nam iam surem vides latronem: timores: processerunt spine de illis radicibus. Qui sentiebas lenes radices spinarum: tamen si posses incaderes: et non esset vobis procederet quod te modo pergeret. Proinde fratres mei corpus christi vel membra christi gemetia infestales malos quoscumque videntis: perclives ferri et malas libidines et in perniciose voluptates: tamen reprehendite: et tamen castigate: tunc virtute. Incendat radix: et non est vobis spina procedat. Si autem non potueritis: certi estote quod eos habebitis inimicos. Lacere potest: occultare inimicicias suas possunt: amare vos non potest. Sed quoniam amare vos non potest: et necesse est ut quod oderunt vos mala vobis querant: non vacet lingua et cor vestrum dicere deo. Exime me dominus ab homine maligno: a viro iniusto erue me.

Qui cogitauerunt iniusticias in cordibus. Quid enim quod non audet: perferte in lingua: et suauit in corde. Propter eos enim dicit qui plerique in labiis bona loquuntur: Audis vocem iusti: sed non est cor iusti. Nam quod perfuit hoc addere: ut dicatur: Qui cogitauerunt iniusticias in corde: Ab his melibera: ibi sit potentissima manus tua ad erendum me. Facile est enim deuincere apertatas inimicicias: facile est auerti ab inimico prompto et manifesto: cuius iniqtas iam etiam in labiis est: Ille est molestus: ille occulus: ille difficile deuincere quod in labiis bona portat: et in corde occultat mala. Qui cogitauerunt iniusticias in corde. Tota die constituerunt bellum. Quid est bellum? Contra quem pugnare tota die mihi constituerat. Inde enim hoc nascitur de talibus cordibus: quicquid est contra quod pugnat christianus. Si sedatio: si scisma: si heresies: si contradictiones turbulenta: non hoc erupit nisi de illis cogitationibus que tegebant: et quoniam labia ho-

alia lfa.

tuniquitates

alia lfa.

tpedia

Psalms

CXXXIX

na loquebant: tota die constituebant bella. Hacata audis vba: si belli constitutio a cordibus non discedit. Non enim victimum est: Tota die: sine intermissione significat: id est totum tempore. Acuerunt linguas suas sicut serpentes. Si adhuc queris hoiez: aspice similitudinem. In spem maxie astutia est et dolus nocendi: propterea etiam serpit. Non enim vel pedes habet: ut eius vestigia cum venit audiantur. In eius utinam velut lenis est tractus: sed non est rectus. Ita ergo repudiet et serpuit ad nocendum: habentes occultum venenum et sub leni contactu. Et ideo sequitur. Cenenum aspidum sub labiis eorum. Ecce est illud sub labiis: ut aliud sub labiis: alid in labiis aduertam. Quos etiam apte manifestat alio loco ubi dicit: Qui loquunt pacem cum primo suo: mala aut in cordibus eorum. Loserua me domine de manu peccatoris: ab hominibus iniustis erue me. Ipsi sunt: nota sunt: non hic opus est intelligere: sed agere. Quare opus est: non querere quid sit: sed quomodo ores aduersus huiusmodi homines: aperit tibi in consequenti. Multe enim aduersus malos orant imperite. Qui cogitauerunt: inquit: supplatare gressus meos. Adhuc potest carnaliter accipi. Habet quisque inimicum in negocio: cogitat ei fraudem facere: et ei auferre pecuniam: qui usat in communione negocio. Habet quisque inimicum vicinum: et cogitat malum ingerere domui eius: aliquid de re ipsius minuere: et utique dolo cogitat: fraude cogitat machinationis diaboli: hecqua gestat implere: nemo dubitat: sed tamen non propter ista isti cauendi sunt: sed ne insidiando tibi adducant te ad se: id est a corpe christi separant te: et faciant te de corpore suo. Sicut enim honorum caput christus est: sic illorum caput diabolus. Qui cogitauerunt inquit supplantare gressus meos. Quid est supplantare gressus meos? Non quasi ut erres in negocio quod cum illo habes: et decipiat te in causa: que tibi communis est in foro cum illo: Supplantavit gressus tuos: si te impedit in via dei: ut illud quod rectum intendebat titubet: aut labatur a via: aut cadat in via: aut recedat de via: aut remaneat in via: aut retro reuertatur unde venerat. Quicquid tibi tale fecerit: supplantavit te: decepit te. Contra homini insidias ora: ne quod das celeste patrimonium: ne amittas christum coheredem: quia victurus es in eternum cuz eo: qui te

fecit heredem. Non enim talis te fecit heredem cui mortuo succedas: sed cum quo in eternum vivas. Absconderunt superbi muscipulam mihi. Totum corpus diaboli explicauit breuiter: cuz ait: superbi: Inde est quod iustos plerique se dicunt: cuz sunt iniqui: inde est quod nihil illis tamquam est: quod confiteri peccata. Ipsi sunt qui cum sunt falsi iusti: necesse est ut inuidet veris iustis. Nemo enim inuidet alteri in eo quod non vult vel esse vel videri. Alius tibi inuidet: quod diues es: aut diunes vult esse ut tibi inuidet: aut putari vult diunes. Alius tibi inuidet: quod clarus es et nobilis: aut hoc esse affectat: aut hoc se putari cupit. Et sic omnia que vident bona in seculorum putantur: quod quisque vult habere: et in quo vult excellere: vel cuius rei famam captat: in eo tibi inuidet. Isti autem qui falsi iusti sunt: vide ri volunt iusti: cuz non sint: et necesse est ut quem viderint veri iusti: inuidet illi: et hoc cum illo agant quod amittat unde gloria. Inde veniunt omnes seductioes et supplantationes. Hoc porro ipse diabolus voluit: quod cadens statim homini inuidet: et quod ipse amissit regnum celorum: hominem illuc puenire noluit: et non vult: et id agit nunc ut homo illuc non pueniat: non ipse electus est. Quia ergo superbus est ipse: et non inuidus quod superbus: omne corpus ipse taliter corpus est. Sed nos prolem contra illum qui corrigi non potest: et per istis quod possunt: ut dicamus homini iniusto. Quare inuides in isto homo iniuste: Quia vis videri iustus: cito fac quod melius est et facilius eris: quod vis videri esto rebus: ita diliges cui inuides: quia quod illum doles esse eris et tu: et amabis in eo te: et ipsum in te. Etenim si inuideres diuinitus non esset in proximate tua ut diuies es. Si inuideres honesto alicui senatori nobili: non esset in proximate tua ut nobilis tu es et clarus. Si inuideres pulchro: non quod pulchrum te faceres. Si inuideres fortis et valido: non quod tibi vires dares. Si inuides iusto: res in voluntate est: esto quod doles esse alterum. Non enim empturus es quod tu non es: et alius es. Gratias constat: cito constat: Pax in terra hominibus bone voluntatis. Illi autem superbi abscondentur muscipulam: quae sicut supplantare gressus meos. Et quod fecerunt. Et restes extenderunt muscipulas pedibus meis. Quas restes: Totum est hoc verbum in scripturis: et inuenimus alibi quod significant restes. Dominus minus flagellum de resticulis fecit: unde ex-

*Alia lta.
t custodi
tinquis
teripe*

*Elia lta.
t laqueo
longam. Quare autem
duo omnes peccato: placentur i
adit peccata peccata: et c
minione peccata suu contage
alii peccata vult m
illa que committit. Secundu
mocordat: para homicidu
peccati. Rursum si ei con
stituunt: iam qui vnum cr
ato nunc et vires cui videat le
vantea nunc: non coqua
quod fecit: sed addere quod m
quoniam forte et malitiae. Tria ecc
sticulum quod cogitat: quies finet
autem. Et opus dicitur. Tria ecc
sticula addit: et non addunt
alibet. Peccata sibi concra
ognit: non cogitat padere qu
cibide: producere longu
trahat in fine unde illi lig
aptes: et plicatur in tenet
et illi peccata sua tendit u
inuidit facere mala quod ipse faci
t. Reire extendit muscipulam pe
culide peccata sua ne deniq
te. Vnde hoc: Propterea semita
non poluerunt mibi. Non ut
sit tanta semita. Semita tunc p
tum. Illi scandalet tanta semita
nisi noli recessere a semita: et non
scandal. Nec volo dicere: et p
doloris ponere mibi scandala. W
ne non ibi ponetur: Intimo p
tatemponere scandala illos iuxta
tanta poluerit mibi. Et quod reflect
tanta sit mala in illis temp
tibus quod est. Dicit dominus
mox es tu. Tu homines sum:
tu et deo nunc. Dicit dominus
mox es tu. Deo nunc. Dicit dominus
fatu. Hunc filium non est deus
ion est deus qui dicens deus: qui
t funes
tin laqueo
tnon hab*

Psalms

pulit eos de templo: qui ibi male v̄sabāt: et significauit nobis quomodo intelligam⁹ restes: quia crinculis peccatorū suoꝝ vnus quisq; constringit. Bicit alia scriptura: et aperte Esaias. Vebis qui trahunt peccata sicut restem longam. Quare autē dicit restis: Quia omnis peccator pseuerās i pecatis suis: addit peccata peccatis: et cū debet accusatione peccati sui corrigi: defēsione duplicat quod cōfessione posset auferri: et plerūq; alijs peccatis vult munit⁹ esse ppter illa que commisit. Fecit adulterū: et ne occidat: parat homicidiū: addit peccato peccatum. Rursum si ei contigerit facere homicidiū: iam qui vnum crīmē timebat: duo timet: et vtiꝝ cū videat se plura timere q̄ antea timebat: nō cogitat minuere quod fecit: sed addere quod nōdūz fecit: querit forte et maleficū. Tria ecce habet: Inde iam q̄s cogitet: quis fuiet restē peccatorū: Et optime dicis restis. Ut enī torqueat restis addit: et non addunt recta fila: sed torta. Prauitas sibi cōnera ducit in longum: et non cogitat p̄cidere q̄ male teruit: sed addere: pducere: in longū ptendere: vt habeat in fine vnde illi ligent manus et pedes: et p̄siciatur in tenebras extiores. Hec autē peccata sua tendit iustis: qn̄ eis suadet facere mala q̄ ip̄i faciūt. Iō dixit. Restes extendēt muscipulā pedib⁹ meis: id est de peccatis suis me deicē vo luerūt. Et vbi hoc: Iuxta semitas scā dalum posuerunt mihi. Non in semitas: sed iuxta semitas. Semite tue: precepta dei sunt. Illi scādala iuxta semitas posuerūt: tu noli recedere a semitis: et nō rues in scanda. Nec yolo dicas: et p̄fiberet illos deus ponere inibi scanda iuxta semitas: et non ibi ponerēt: Immo permisit deus ponere scanda illos iuxta semitas: vt tu nō recedas a semitis. Iuxta semitas scādala posuerūt mihi. Et qd restet: Qd remedium infāta mala: in istis temptatiōib⁹: in istis piculis: **B**ixi domino deus meus es tu. Illi homines sunt: et n̄ mei: tu et deus et meus es. Bixi domino: deus meus es tu. Magna vox oratiōis: mouet fiduciā. Numq; illorū nō est deus? Cuius non est deus qui est verus deus? **S**i tamē p̄prie eorum ē: qui eo fruunt: qui ei fuiūt: qui libent sub ip̄o sunt. Nam et mali q̄uis inuiti sub ip̄o sunt. Illi appellant deum a quo coronēt: sub illo illi fugiūt a quo dāmentur. Et iuquius qui nō vult habere do

dia fa.
titer

CXXXIX

minū deum suū: quo fugiet deum omnū: **B**onū est illi ergo vt querat ad deū om̄: faciatq; illū conuersione suū: et positus int̄ tales peccatores: seductores: hypocritas: supbos: dicat ad deū quem sui cōuersioē fecit deum suū. **B**ixi dñs deus meus es **A**lia līa. **t**tn. **P**ercipe auribus domine vocem deprecationis mee. Simplex q̄dem sententia est: et facilis ad intelligēdū: sed tamen delectat forte cogitare q̄re nō di xerit: **P**ercipe aurib⁹ deprecationem meaz: sed velut euidentius exprimens affectum ani mi sui: ait: vocem deprecationis mee: **E**titaz deprecationis mee: animam deprecationis mee: nō quod sonat in v̄bis misis: sed vnde viuūt verba mea. Leteri enim strepitus sine anima soni dici possunt: voces nō p̄nt. **G**lor p̄prie animator⁹ est: viuorū est. Q̄ multi ait deprecans deum: et nō sentit deū: nec bsi cogitant de deo. Bonū deprecationis habere possunt: vocē nō possent: quia vita ibi nō est. **H**uius q̄ viuebat: q̄ deum suū intelligebat: et a quo liberaretur videbat: et a quib⁹ liberaret sentiebat: ip̄a erat vox deprecationis eius: ip̄am cōmendans auribus dei dicat. **B**omie domie. **T**u domine domine: id est tu verissime domine: non quales domini homies: non q̄les domini qui emūt sanguine. **B**omine dñe virtus salutis mee. Id est qui das vires saluti mee. Quid sibi vult v̄l⁹ salutis mee: Conquerebat de scandalis: et insidijs peccatorū: et circulatrantibus et circumstidianibus malignis hoībus rasis diaboli: de subbis inuidentibus iustis: inter q̄les necesse est vitam ducere: cum hic viuumus i pegrinatione nostra hac. **L**alia v̄o scādala abundantia futura domin⁹ pdixit et ait: Abundauit iniqtas: et quoniā abundauit iniqtas: refrigescit caritas multorū. **S**z ad iunxit statim solaciū: Qui pseuerauerit vsq; in finem: hic saluus erit. Attendit iste et timuit: et abundantia iniqtatum turbatus respergit spem: quia qui pseuerauerit vsq; i finem: hic saluus erit: extendit se pseuerare: et vidit longam vitam: et quia perseuerare magnum est et difficile: ipsum orauit ad perfectionem pseuerantie sue: a quo illi iussum est vt pseueraret. **C**erte salu⁹ ero: si pseuerero vsq; in finem: sed pseuerantia ad virtutem pertinet: vt merear salutem: tu es virtus salutis mee: tu me facis pseue rare vt pueniam ad salutem. **B**omie dñe

Psalms

virtus salutis mea. Et unde spero: quia tu
 es virtus salutis mea: Obumbrasti su-
 per caput meum in die belli. Ecce
 modo adhuc pugno: pugno sors contra fi-
 ctos bonos: pugno intus contra occupan-
 tias meas: quoniam video aliam legem in membris
 meis repugnare legi mentis mee: et captiuum
 me ducentem in lege peccati: que est in mem-
 bris meis. Misericordia ego homo: quis me libe-
 rabit de corpore mortis huius? Gratia dei: quod
 Iesum Christum dominum nostrum. Propterea labo-
 rans in hoc bello respexit ad gratiam dei: et
 quoniam ceperat estuare et arescere: tandem um-
 bram inuenit sub qua viueret: Obumbrasti
 super caput meum in die belli: id est in estu:
 ne fatigarer: ne arescerem. Ne tradas
 me domine a desiderio meo pecca-
 tori. Ecce quo mihi valeat umbraculum
 tuum: ut estus non patiar a meipso. Et quod mihi
 peccator faceret ille quantumlibet sciret: Se-
 uerunt enim martyres: iniqui traxerunt eos:
 catenis ligauerunt: carceribus incluserunt:
 gladio ferierunt: bestiis subrexerunt: ignibus
 consumserunt: hec omnia fecerunt: sed non eos
 tradidit deus peccatoribus: quod non sunt tra-
 diti a desiderio suo. Illud ergo ora quantus
 potes: ut a desiderio tuo non tradat te deus
 peccatori. Tu enim desiderio tuo facis lo-
 cum diabolo. Ecce enim diabolus proponuit
 lucrum: et inuitauit ad fraudem. Lucy enim habet
 non potes: nisi fraudem feceris. Et lucrum
 esca est: fraus laqueus. Sic attende escas:
 ut video et laqueum: quod lucrum non potes
 adipisci: nisi fraudem feceris: fraudem aut si
 feceris: capieris. Non ideo dico capieris:
 quod inuenieris. Aliquis enim non inuenieris: sed
 ab hominibus: a deo autem capieris et trahe-
 ris et occideris. Omnis enim qui talia facit: non
 imit seipsum. Ibi est ergo esca: ibi est et laqueus:
 Frena desiderii: et non cadis in laqueum. Si
 autem vicerit te desiderium esce: mittit tibi col-
 lum in laqueum. et capiet te aucepis animarum.
 Ne tradas me a desiderio meo peccatori:
 inde obumbrast in die belli. Desiderium enim
 estus facit: umbraculum autem domini tempe-
 rat desiderium: Ut possim refrenare quod rapi-
 ebamur: ut non ita estuemus: ut ad laqueum
 producamur. Logitauerunt aduersum
 me: ne derelinquas me: ne forte ex-
 altentur. Habet et alio loco: Qui me pre-
 munt: exultabunt si motus fuero. Tales sunt
 et isti: quod talis est et ipse diabolus: Qui seduxer-
 rit hominem: gaudet: triumphat de illo: exalta
 ipse: quod ille humiliatur est. Quare aut illi hu-

CXXXIX

miliatus est: Quia male exaltatus fuit: et ille
 qui de illo triumphat: humiliabitur. Tales sunt
 enim omnes qui gaudent de malo: vident sibi
 ad tempus gloriari: subspire: ceruicez erigere.
 Non vos delectet exultatio eorum: escam ha-
 bet in fauicibus et hamis: Ibi est quo delecta-
 tur: ibi est quo trahuntur. Ne derelinquas me:
 ne forte exalten: id est non de me triumpbet:
 non de me gaudeat. Caput circuitus
 eorum: labor labiorum ipso teget eos. Elia lsa.
toparet
 Non inquit umbra alarum tuarum teget: obum-
 brasti enim mihi in die belli. Propterea quod tegit
 Caput circuitus eorum: Propterea est superbia. Quid
 est circuitus ipso: Ut circueant et non stet: in
 gyrum eant erroris: ubi iter est sine fine. Qui
 enim in gyrum it: aliud deficiens: alicubi finit. Qui
 in gyrum it: nescit finit. Propterea est labor
 impiorum: qui demonstrat in alio psalmo eu-
 dentis: In circuitu impiorum ambulat. Sed cir-
 circuitus eorum caput superbia est: Quia iniuriam
 omnis peccati superbia. Unde autem superbia
 labor labiorum ipso: Omnis enim superbus
 fatus est: omnis fatus mendax. Laborant
 homines loqui mendacium: nam veritez tota
 facilitate loquerentur. Ille enim laborat qui fin-
 git quod dicit: nam qui verum vult dicere: non la-
 borat. Propterea enim veritas sine labore loquitur.
 De homine ergo hoc dixit deo: Non prote-
 get umbraculum tuum: ipso teget mendacium
 ipso: Sed ipsum mendacium ipso labor est la-
 biorum ipso. Ecce pruriunt iniusticiam: conce-
 pit dolorem: et pepit iniqtatem. In omni enim
 opere malo labor est: et omnem opus malum co-
 gitatum mendacium ducem habet. Non enim
 est veritas: nisi in opere bono: et propterea quod
 omnes laborant in mendacio: veritas quid
 clamauit: Venite ad me omnes qui labora-
 tis et onerati estis: et ego reficiam vos. Pro-
 pria est vox clamantis ad laborantes in alio psal-
 mo. Filii hominum responde quo graui corde: ut
 quod diligitis vanitatem: et queritis mendacium:
 Apropter autem alio loco labor est in mendacio.
 Vocuerunt linguas suas loqui mendacium:
 ut inique agerent: laborauerunt. Caput cir-
 circuitus eorum: labor labiorum ipso teget eos. Elia lsa.
lader
tin igne
es cos

Decidet super eos carbones ignis
 in terra et deinceps eos. Quid est in ter-
 ra: Hic adhuc in hac vita: hic supra illos
 decidant carbones ignis: et deinceps eos.
 Qui sunt carbones ignis: Novimus illos
 carbones. An alii sunt isti: et alii illi de qui
 bus dicturi sumus. Istos enim video ad pe-
 nam valere: illos autem quos commemoratu-
 rus sum ad salutem. Dictum est enim de qui

33 psalmus

busdam carbonib⁹: cum hō peteret aduersum linguaꝝ subdolā auriliū: Quid det tu bi aut quid adiūcietur tibi ad linguas subdolam: Sigitte potenteris acute: cuꝝ carbo nibus vastatoris: id est verba dei cor trāfigentia: et vetustatem perimētia: amoreꝝ gignentia: et exēpla hominū q̄ mortui erāt et reuixerūt: et mīgri erant: et fulgētes effecti sunt. Carbones enī tenebre sunt: color iudicat: Et cum ad eos accesserit flāma caritatis: et ex mortuis reuixerint: audiant ab apostolo: Fūstis enim aliquādo tenebre: nūc autē lux in domio. Ipsi sunt carbones fratres quos intuemur: qñ volūt⁹ mutare vitā trāssiri sagitta dei: et ipedūt nos male ligue hominū: de qualib⁹ hōmō q̄rebāt: et volūt seducere a via veritatis: potaꝝ in ducere ad errores suos et dicere nobis: qz si p̄fessi fuerim⁹ nō iplebim⁹. Attēdim⁹ carbones illos: Qui erat heri ebrios⁹: hodie sobri⁹. Qui erat heri adulſ⁹: hodie cast⁹. Qui erat heri raptor: hodie largitor. Qēs isti carbōes ignis sūt: accedunt exēpla carbonū ad vuln⁹ sagittarū: si enī timeo dicē vuln⁹: cuꝝ clamet ipsa spōsa vulnerata caritate: ego sū: et sit tibi vastatō feni: ppter qd et dicūt carbones vastatorij. Vastatō feni: s̄ purgat aurū: et mutat hō ex morte vitā: et icipit eē etiā ip̄e carbo flagrās: Qual erat carbo apls: q̄ p̄u⁹ fuit p̄secutor et blasphemus et iniuriosus: niger et extinc⁹: Misericordiā vō cōsecur⁹: accēsus ē de celo: vox christi accēdit illi. Periit in eo tota nigredo: cepit seruēs spiritu q̄ accendebat accēdere. Tales ergo et hō intellecturi sum⁹ carbones ignis: qui cadūt sup istos malos: et dehiciēt eos: Mane nō p̄hibemur hōc habere intellectū. Videò bic nobis elucescere nō iprobabilē seu reprehensibilē sententiā: Intelligo illos carbones cadere sup istos ut dehiciāt. In alios ei veniūt ut accēdat: in alios ut dehiciātur. Ip̄e enī carbo dicebat: Quibusdā sum⁹ odor mortis i morte: qbusdā sum⁹ odor vite in vita. Elicēt enī iustos flāmantes spiritu: candētes luce: et eis inuidēdo cadūt: s̄ est qd supuenient ilis carbōes ignis in fra et dehiciēt. Quid est in terra: Adhuc hic sit in hac vita: excepta illa pena que seruatur imp̄hs. Carbones isti illos dehiciūt: atēq̄ remat ignis etern⁹. Decidēt sup eos carbones ignis in terra: et dehiciēt eos. In miserijs non subsistet. Veniet illi miseria et nō tolerāt: iu-

CXXXIX

stus aut̄ subsistit: Quō ille subsistit q̄ dicit: s̄ et gloriamur in tribulatiōibus: sc̄iētes qm̄ tribulatio patientiā operat: patientia p̄bationem: p̄batio spēm: spes autē nō cōfundit: quoniam caritas dei diffusa est in cordibus nostris p̄ spūm sanctum qui datus est nobis. At vō super illos cum ceciderit aliqua pressura: aliqua miseria: nō subsistit: cadiunt. Quādo enim tales patiūnt̄ hūus modi pressuras: non valent tolerare: decidunt in iniquitates mīlas: quia tradunt a desiderio suo peccatorū. Alia frā.
tin terra
Vit̄ linguo. sus non dirigetur super terras. Vit̄ linguosus amat et mendacia. Quid enī illi est voluptas: nisi loquac⁹. Non enim attēdit quid loquatur: dum loquac⁹: nō potest fieri ut iste dirigat. Qualis q̄ eē debet seruus dei: accēsis illis carbonib⁹: et ip̄e carbo salutaris effect⁹: Qual esse debet: Ut magis optet audire q̄ dicere: sicut scriptū est: Sit autem om̄is homo velox ad audiendū: tardus autē ad loquendū: Et si fieri potest hoc cupiat: nō habere necessitatē loquendi: et docēdi. Ecce enī dico caritati vestre frēs mei. Loquimur nos modo ad vos: ut aliquid doceamus vos: q̄to melius si oēs sciremus: et nemo doceret alterum: ut nō esset aliis loquēs: aliis audiēnos: sed om̄es audientes vnu illum cui dicitur: Auditui meo dabis gaudium et leticiās: Unde et ille Johāne: nō taz gaudebat q̄ p̄dicabat et q̄ loquebāt: sed gaudebat q̄ audiebat. Ut enī: Amicus aut̄ spōsi stat: et audit eum: et gaudio gaudet: ppter vocem sponsi. Itaq̄ fratres cito dixerim caritati vestre: ibi vnu quisq; p̄bet se: nō ut loquac⁹: sed ut de alio locutiōis officiū exigat. Gaudiūt aut̄ taciturnitatis intus habeat in volūtate: vocem doctrine in necessitate. Quādo enim opus est voce doctrine: Quādo pateris imperitū: quādo pateris in doctum. Si semp delectat te docere: semp vis habere imperitū quem doceas: Si aut̄ beniuolus es: et vis om̄es doctos eē: nō vis semp habere quos doceas: et nō erit in volūtate exercitatio v̄l p̄batio doctrine tue: sed in necessitate: Gaudiūt tibi sit in auditōe dei: necessitas tibi sit in locutione tua: et nō eris vir linguosus: ne nō dirigaris. Quare vis loq̄: audire nō vis: Semp foras exis: intro redire detrectas. Qui enī te docet: int⁹ est: quādo tu doces tanq̄ foras exis ad eos qui foris sunt. Ab

Psalms

CXXXIX

Interiori enim audiuimus veritatem: et ad eos qui foris a nostro corde sunt loquimur. Quem enim dicimus eos in corde habere: de quibus cogitamus: sed in imagine quadam dicimus: quam de illis habemus impressam. Nam si omnino intus ipsi essent: sciret utique quid in corde nostro esset: atque ita ut eis loqueremur opus non esset. Si autem hoc te deleat: et quod foris agis: vide ne tumescas foris: et non possis redire per angustum: et non possit tibi dicere deus tuus: Intra in gaudium domini tui: sed dicat tibi: quia fornicatus erat quod amasti: ligate ei manus et pedes et mittite eum in tenebras exteriores. Ubi enim ostendit malum esse in tenebris interius. Nam seruo bono quod dicit: Intra in gaudium domini tui: Malo autem suo: Proficisci enim in tenebris exteriores. Non ergo amemus magis exteriora: sed interiora. De interiorib[us] gaudemus: in exteriorib[us] autem necessitatez habeamus: non voluntatem. Tunc linguosus non diriget super terram. Circa in iustitu mala et venabuntur in interiorum. Cenunt mala et non subsistit: ideo dixit: venabuntur in interiorum. Multis enim bonis: multis iustis euenerunt mala: et tanquam inuenierunt eos mala. Nam ideo dicit: venabuntur: quod unusquisque abscondere se vult a malo: sed cum fuerit a malo: qui facit est in venatione. Numquid autem soli mali fugiunt a malis: qui queruntur a malis? Nonne et bonis dicunt est: Si vos persecuti fuerint in una ciuitate: fugite in alias. Ergo quando mali persecutus bonos: id est martyres nostros cum eos comprehendebantur: venati sunt eos: sed non ad interiorum. Pressa est enim caro: coronata est anima: et electa est anima de carne: nec carni aliquid factum est quod obesset in posterum. Incensa sit caro: percussa sit caro: laniata sit caro: nūquid ideo subtracta est creatori: qui in data est in manu persecutoris? Ille qui creavit ex eo quod non erat: non reparabit melius: quod erat? Ergo quando docuit capti sunt isti: venati sunt quidem illos mali: sed non ad interiorum. At vero illi qui non dirigunt: et linguosi sunt: mala eos venabunt ad interiorum. Quare: Quia in miseriis non subsistent. Cognovit quod faciet dominus iudicium egentis. Egens iste non est linguosus. Qui enim linguosus est: abudo dare vult: esurire nescit. Illi autem egentes sunt quibus dicit: Pulsate et aperietur vobis: querite et inuenietis: peti-

te et dabitur vobis. Ille ergo est de quo dicitur: Beati qui esurunt et sitiunt iusticiam: quoniam ipsi saturabuntur. Sicut inter scandalum malorum: ipsi precanter ad caput suum: ut eruantur ab homine malo: et ab homine maligno liberentur: et de manib[us] iniustorum eruantur. Ipsi ergo sunt quorum causam dominus non negliget: et si modo pressuras patiuntur: apparebit gloria ipsorum: cum apparuerit caput ipsorum. Taliibus enim hic constitutus dicitur: Mortui estis: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Ergo pauperes sumus: abscondita est vita nostra: clamemus ad patrem. Est enim panis viuis: qui de celo descendit: et qui in via resicit nos: in patria saturabit nos. Modo enim ut duremus: resicemur. Nam necesse est esuriamus quo ad usque satiemur. Cognovit quod faciet dominus iudicium egentis. Certus erat iste: quoniam faciet dominus iudicium egentis. Et causam pauperum. Ostendit inquit iustitia tuam: quoniam diligit iustos suos: ostendit divinitus quoniam diligit pauperes suos. Biutes dixi superbos: pauperes dixi humiles: Biutes dixi abundantiam: non querentes: pauperes dixi desiderium suspirantes. Facit dominus iudicium ipsorum. Veritatem iusti confitebuntur nomini tuo. Et quoniam agis causam ipsorum: et quando facis iudicium ipsorum: tuo nomine confitebuntur. Denus suis nihil tribuat: non tribuet totum: nisi misericordie tue. Veritatem iusti confitebitur nomini tuo. Et quoniam iusti confitebuntur nomine tuo: ut certi scilicet iusti fuerint: nihil sibi assumatur de suo: nihil sibi tribuat de suo. Quid fieri ut dirigant cor: Quia quando ad se flectunt: torqueat cor: quando autem ad dominum intendunt: dirigunt cor. Et ubi erit voluptas: ubi requies: ubi gaudium: ubi beatitudo? Numquid in se? Non. Sed in quo sunt lux: Numquid lux in domino dicit: Ideo vide quid sequitur: vide quo concludit. Inhabitabunt recti cum vultu tuo. Alle autem illis sunt in vultu suo: bene illis erit cum vultu tuo. Quando vultus suum amauerit: In sudore vultus sui panem manducauerit. Redecant: et deterio sudore: finitis laboribus: perefracte gemitu: veniet illis facies tua abundans sufficientia. Nihil querent amplius: quod melius non habent: amplius non te deserent: ne deserant a te. Etenim post resurrectionem de domino quod dictum est: Adimplebis me leticia cum vultu tuo. Si

Alia lfa.
capit. i inter
tu

Alia lfa.
tinopis

Alia lfa.

tvindia

admodum oculis coquim
voluntas ostendere videtur

quam video aut discipu

menti uidei. Et autem de

claudens: hominem autem p

ritores: deum non posse

Quia beatus mundo co

mpidum videbunt. Bedit f

er: p[ro]p[ri]e cump[re]scrivit s[ecundu]m

t[er]cium et locum demur in il

cito in eternum sit cum vultu

spiritus tractatus de p[ro]p[ri]e. CC

spiritus tractatus de p[ro]p[ri]e. CXI

Prefatio.

Alia lfa.

Erbab

Eduitis fratres admoni

pationem nostram co

lucum cuius modo epistola

in illis tales sumunt pro nob

spiritus obliuissim[us] verbis ad loc

mysticum auerbi manifestem

opere in loco. Hoc verba en

patere dignatum. Sunt enim i

ancor[um] p[ro]funda uerba: que s

conducunt ne villicantur: que s

terreat: ad hoc operuntur ut pa

que quicunque modo camauim in

subiectus: subiectus est. Et ad

que dicitur sunt: erit: et c

uendicione hoc vos audire

Psalmus

ne vultu suo non nobis daret leticiam. Ad hoc purgam⁹ vultū nostrū: et gaudeamus ad vultū ip̄i⁹. Fili⁹ enim dei sum⁹: et nō du⁹ apparuit quid erim⁹: Scum⁹ quia cū appa-
ruerit: similes ei erim⁹: quoniam videbunus eum sicuti est: Quia ubi abitabūt recti cū vultu tuo. Putamus ne cū vultu patrī: et non cū vultu filij: an cū vultu filij: et nō cū vultu patris. Unū quodāmodo vult⁹ patris et filij et sp̄assanci. Videamus si non nobis ip̄e filius p̄mittit vultū suūz: vnde nos letos faciat. Abodo hoc capitū lum in euangelio: qd̄ huic psalmo attestatur: domin⁹ inspirauit vi legere. Aut enim ip̄e domin⁹. Qui audit p̄cepta mea: et cu-
stodit ea: ip̄e est qui diligit me: Et qui diligit me: diliget a p̄f meo: et ego diligaz cū: et ostendam illi meipm. Quale p̄missit p̄-
missum dilectissimum. Numquid eum non vi-
debat: quibus se ostendere promittebat: Nonne ante illos erat: Nonne facies car-
nis illius adiacebat oculis eorum: Quid est quod volebat ostendere videntib⁹ se: Sed quia talem videbant discipuli quale crucifixerāt iudei. Erat autem deus in car-
ne illa occultus: hominē autem possent vi-
dere homines: deum vō non possent: q̄uis in bonum: Quia beati mūdo corde: quo-
niam ip̄i deum videbunt. Bedit formam
bonis et pijs et iupijs: seruavit formaz dei
mūdatis et pijs: ut iocundemur in illo: et be-
ne nobis in eternum sic cū vultu ip̄i⁹.

Explicit Tractatus de ps. CXXXIX.
Incipit Tractatus de ps. CXL.

Prefatio.

Audistis fratres admonitionem et petitionem nostram ex ore apostoli: cum eius modo epistola legere-
tur. Aut enim: Orationi instantes: vigilan-
tes in illa: orates simul et pro nobis: ut de⁹
aperiat nobis osiu⁹ verbi ad loquendum
mysterium eius: ut manifestem illud: sicut
oportet me loqui. Hec verba etiā mea de-
putare dignamini. Sunt enim in scripturis
sanctis p̄funda mysteria: que ad hoc ab-
scindunt ne vilescant: ad hoc querunt ut
exerceat: ad hoc aperiunt ut pascat. Psal-
mus quem modo cantauim⁹ in multis sen-
tentijs: subobscurus est: Cū adiuuāte do-
mino ea que dicta sunt: erui: et exponi cepe-
runt: videbitis hoc vos audire: quod iam

CXL

noueratis. Sed id multipliciter dicta sunt: ut varietas locutionis fastidiū tolleret ve-
ritatis. Quid enim amplius fratres: vel sa-
lubrius audituri et cognitum estis: q̄ dili-
ges dominū deum tuū ex toto corde tuo: et
ex tota anima tua: et ex tota mente tua: et di-
liges p̄imum tuum tanq̄ teipm. Sed ne
putetis hec duo precepta parua esse: in his
duobus preceptis tota lex pendet et p̄pbe-
te. Quicqđ ergo salubriter mente concipi-
tur vel ore proferit: vel de qualibet diuina
pagina excupitur: non habet finez: nisi ca-
ritatem. Nec autem caritas non qualiscu-
m̄ est. Nam et male viētes irretiunt sibi so-
ciate perdite conscientie: et dicunt amare se
nolle discedere ab iniucez: suis collocatio-
nib⁹ cōciliari: desiderare se absentes: gau-
dere ad p̄sentiam sua⁹. Amor iste tartare⁹
est: viscum habet q̄ deſciat in p̄fundū: nō
pennas quibus levet in celum. Que ē aut
caritas: ut a ceteris que appellantur carita-
tes segregetur et distinguitur. Ea que caritas
dicitur vera christianorum: a paulo diffi-
nita est: atq̄ ita suis quibusdam terminis
circūspecta: cum sit diuinitate infinita: ut
omodo discernat a ceteris. Finis enī inq̄
p̄cepti est caritas: posset bucusq; dicere.
Nam alij locis ybi tantq; scientibus loq-
batur: hucusq; dixit. Plenitudo inquit le-
gis caritas: et non dixit qualis caritas. Iō
alibi non dixit: quia dixit alibi. Non enim
vbiq; omnia dici: aut possunt: aut debet.
Ergo hic plenitudo legis caritas. Quere-
bas forte: que caritas: qualis caritas. Au-
di alio loco: finis p̄cepti est caritas de
corde puro. Nam videte utrum inter se la-
tronē habeant caritatem de puro corde.
Purum cor in caritate: hoc est quādo dili-
gis hominē sūm deum: q̄ et teipm sic debes
diligere: ut non erret regula: Biliges p̄xi-
mū tuum tanq̄ teipm. Si enim male te di-
ligis et inutiliter: ita et p̄ximū diligendo
quid ei consulis: Quomō autē te male di-
ligis: Quomō te iniueni scripture: que ne
minem palpet et cōuincit: quia non te di-
ligis: immo cōuincit: q̄ et odis te. Qui autē
inq̄ diligit iniq̄tatem: odit aiām suā. Si q̄ di-
ligis iniq̄tatem: putās qd̄ teipm diligas:
erras: Ita et si p̄ximū diligas ad iniq̄tatem
duces: et dilectio tua laqueus erit dilecti.
Caritas ergo de puro corde est: que est sūm
deum: et cōsciētia bōa: et fide nō ficta. Ita
caritas diffinita ab apostolo: habet duo p̄-
cepta: dilectionis dei: et dilectionis p̄ximi.